

TEKOÄLYLINJAUKSET

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Versio 26.3.2026

Sisällys

Mitä tarkoitamme tekoälyllä?.....	1
Yleisperiaatteita.....	2
Eettisyys, vastuullisuus ja ammattimaisuus	2
Tietosuoja ja -turva	4
Tekoälyyn liittyvät hankintavaltuudet	4
Kohti tekoälystrategiaa?	5
Sovellusalueita tekoälyn käytölle	5
Parhaita käytäntöjä	6
Varoittavia esimerkkejä	7
Kysymysmerkkejä	8
Tekoälyhankkeita ja -verkostoja	9
Tekoälylinjausten jatkuva päivittäminen	9
Muita hyödyllisiä lähteitä ja aineistoja	9

Mitä tarkoitamme tekoälyllä?

”Tekoälyllä tarkoitetaan koneen kykyä käyttää perinteisesti ihmisen älyyn liitettyjä taitoja, kuten päättelyä, oppimista, suunnittelemista tai luomista. Tekoälyn ansiosta tekniset järjestelmät voivat havainnoida ympäristöään, käsitellä havaintojaan ja ratkaista ongelmia saavuttaakseen tietyn päämäärän. Tietokone ottaa vastaan tietoa, jonka sen omat tunnistimet (esimerkiksi kamera) ovat keränneet, käsittelee sen ja vastaa siihen. Tekoälyjärjestelmät kykenevät muokkaamaan käytöstään tiettyyn pisteeseen asti analysoimalla aiempien toimien vaikutuksia ja työskentelemällä itsenäisesti.”
(Lähde: Euroopan parlamentti,

https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2020/9/story/20200827STO85804/20200827STO85804_fi.pdf)

Nykyisin arkikielessä tekoälyllä tarkoitetaan useimmiten generatiivisia tekoälysovelluksia, kuten suuriin kielimalleihin tai kuvien analysointiin ja tuotantoon perustuvia sovelluksia. Mutta tekoäly on paljon näitä laajempi ja monitasoisempi käsite ja käytämme tekoälyä paljon myös tietämättämme. Yhteistä valtaosalle moderneista tekoälyjärjestelmistä on monimutkainen algoritmisuus, suuret datamäärät, koneoppiminen (ja mahdollisesti neuroverkot) sekä ”black box” -tyylinen

toimintaperiaate (toimintaperiaate, jonka yksityiskohtia edes tekoälykehittäjä ei välttämättä täysin tunne).

Tavalla tai toisella erilaiset tekoälymallit ja -sovellukset ovat tulleet jäädäkseen ja ne tulevat vaikuttamaan meidän kaikkien työhön, halusimme sitä tai emme. Todennäköisesti yliarvioimme tekoälyn vaikutuksen lyhyellä tähtäimellä ja ali- sekä ohiarvioimme sen pitkällä tähtäimellä.

Yleisperiaatteita

MIELI ry:llä on aloitettu aktiivinen kehitys- ja kokeilutyö sen hahmottamiseksi, miten tekoälykentän uusimpia ratkaisuja voitaisiin hyödyntää järjestön toiminnassa aidosti tuottavuutta, tehokkuutta ja innovaatiokykyä lisäävillä tavoilla sekä niin, että tekoälyratkaisujen käyttö on eettistä, vastuullista, kestävä ja turvallista. Olemme siis kiinnostuneita eri mahdollisuuksista, mutta emme halua sinkoilla pelkän hypen perässä, vaan muistaa aina pitää fokuksen perustehtävissämme, kuten väestön mielen hyvinvoinnin ja resilienssin vahvistamisessa sekä kriisiavun antamisessa.

MIELI ry on vastuullinen ja varovainen tekoälyratkaisujen käyttäjä, mutta samalla kannustaa henkilöstöään ja jäseniään kokeilemaan erilaisia ratkaisuja ja tavoittelemaan näillä työn tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisääntymistä – meidän ei siis tarvitse olla niin sanottu ”early adopter”, mutta haluamme näyttää toiminnallamme esimerkkiä vastuullisesta ja tehokkaasta tekoälyratkaisujen käytöstä, kuten olemme jo muun muassa asiakastyössämme osoittaneet. Haluamme saavuttaa suunnannäyttäjäsaman kansalaisjärjestöjen tekoälyn käytössä.

Emme käytä tekoälyratkaisuja teknologia edellä, vaan tarvelähtöisesti – jos meillä ei ole selkeää käyttökohdetta tai kysymyksenasettelua mielessämme, ei meidän ole pakko käyttää työssämme tekoälyratkaisuja. Pidämme myös huolta ajattelukyvyystämme emmekä rapauta sitä liian suoraviivaisella tai laiskalla tekoälyn käytöllä.

Jaamme avoimesti parhaita käytäntöjä, kokemuksia ja myös epäonnistumisia – nämä linjaukset siis kehittyvät jatkuvasti yhteistyössä henkilöstömme, jäsenistömme ja kumppaniemme kanssa. Autamme mahdollisuuksien mukaan myös muita järjestöjä onnistumaan tekoälyn hyödyntämisessä. Ennen pitkää pyrimme olemaan kansalaisjärjestökentän ajatusjohtajia tekoälyn viisaassa, tehokkaassa, eettisessä ja vastuullisessa hyödyntämisessä.

Nämä tekoälylinjaukset koskevat myös MIELI ry:n jäsenyhdistyksiä. Koulutamme ja informoimme MIELI ry:n ja sen jäsenyhdistysten henkilöstöä tekoälyn käytöstä.

Eettisyys, vastuullisuus ja ammattimaisuus

Suosimme mahdollisuuksien mukaan suomalaisia ja eurooppalaisia tekoälyratkaisuja ja haluamme olla edistämässä niiden kehitystä sekä näin edesauttamassa irtautumista teknologiariippuvuuksista

autoritaariin valtioihin ja toimijoihin. Tiedostamme tekoälyratkaisujen monet ongelmat esimerkiksi luonnonvarojen käyttöön, tekijänoikeusrikkomuksiin ja massavalvontaan liittyen. Emme siis käytä tekoälyratkaisuja turhaan ja valikoimme ratkaisumme tarkkaan.

Ymmärrämme myös sen, että tekoälyn laajamittainen käyttöönotto muuttaa työn tekemisen tapoja suuresti ja esimerkiksi graafiset suunnittelijat ja kielenkääntäjät ovat esimerkkejä ammattiryhmistä, jotka ovat jo menettäneet työmahdollisuuksia tekoälyratkaisujen vuoksi. Pohdimme siis tarkkaan, mitä teetämme tekoälyllä ja mitä jatkossakin ihmisillä. Teemme tietoisia valintoja ja panostamme jatkossakin ennen kaikkea laatuun. Emme esimerkiksi luo tekoälyllä tosielämän todellisia tunnistettavia ihmisiä muistuttavia kuvia tai videoita. Olemme kuitenkin myös valmiita ja halukkaita merkittävästi tehostamaan työtämme ja lisäämään sen vaikuttavuutta ja resurssitehokkuutta tekoälyn avulla – myös silloin, kun se korvaa ihmistyötä eikä vain täydennä sitä.

Tekoälyratkaisujakin käytettäessä käyttäjä, eli ihminen, on lopulta aina vastuussa – ajatteluaan tai vastuutaan ei voi ulkoistaa tekoälylle, vaan käyttäjän tulee aina pystyä verifioimaan tekoälyn tuotokset omaan osaamiseensa peilaten tai alkuperäislähteistä tarkastamalla. Muista, että tekoälyratkaisut saattavat hallusinoita ja että niiden koulutukseen käytetyt tietomassat saattavat olla vinoutuneita esimerkiksi arvomaailmaltaan tai tietosisällöltään! Tekoälyä käytettäessäkin jää ihmisen vastuulle lopulta vakuuttaa tiedon vastaanottajat, sillä tekoäly ei vielä kunnolla kykene luomaan uskoa synnyttävää tunnesidettä tarjottuun tietoon. ”Kysyin tekoälyltä ja tässä ovat vastaukset” ei riitä tiedon luotettavuuden arvioimiseksi. Jos siis esimerkiksi pohdit, miten merkitsisit tekoälyn sinulle tuottaman tiedon tekemäsi julkaisun lähdeluetteloon, oikea vastaus on etsiä alkuperäislähteet. Tekoäly ei ainakaan vielä toimi meille episteemisenä auktoriteettina.

Meidän on syytä tiedostaa, että asiakkaamme käyttävät jo erilaisia tekoälyratkaisuja. He saattavat esimerkiksi konsultoida jotain kielimallia kriisivastaanotolla. Meillä tulee olla ja meidän tulee kehittää itsellemme kyvykkyyyksiä neuvoa myös asiakkaitamme tekoälyn vastuullisessa, hyödyllisessä ja mielen hyvinvointia tukevassa käytössä. Asiakkaillamme ei ole lupaa syöttää tekoälysovelluksille tietoja työntekijöistämme ilman näiden suostumusta. Mielenterveysalan ammattilaisina meidän tulee ylipäänsä kyetä ottamaan kantaa tekoälyn käytön psyykkiseen puoleen. Meidän tulee esimerkiksi olla tarkkoja sen kanssa, etteivät meidän tai asiakkaidemme käyttämät tekoälyratkaisut vääristä todellisuutta harhaanjohtavalla tavalla – vaikka se kuinka houkuttelevaa ja vetoavaa olisikin. Meidän tulee olla erittäin hyviä tekoälylukutaidossa ja kouluttaa siinä myös muita, ennen kaikkea asiakkaitamme.

Uusia tekoälyhankkeita käynnistettäessä ja uusia tekoälytyökaluja käyttöön otettaessa meidän tulee tehdä korostetun tarkkaa eettistä harkintaa. Meidän ei tarvitse ainakaan nopealla aikataululla lopettaa jo aktiivisessa ja hyödyllisessä käytössä olevien AI-ratkaisujen käyttöä, mutta uusia hankkeita, ratkaisuja tai työkaluja arvioitaessa emme päädy käyttämään sellaisia AI-alustoja ja -sovelluksia, joihin liittyy ilmeisiä ja merkittäviä eettisiä tai muita ongelmia ja joita meidän ei ole aivan välttämätöntä käyttää tai joille löytyy varteenotettavia vaihtoehtoja.

Tietosuoja ja -turva

Tekoälyä käyttäessämme emme ikinä jaa henkilötietoja tai muita sensitiivisiä, luottamuksellisia tai salassa pidettäviä tietoja tekoälyratkaisuille. Tekoälyn käytössä tulee aina noudattaa MIELI ry:n ja sen jäsenjärjestöjen sekä hankkeiden soveltuvia tietosuojaohjeita ja -selosteita (esimerkiksi tietojen pseudonymisointia ja anonymisointia koskien). Ennen kuin syötät tietoja tekoälymallille, kysy itseltäsi ”mitä tapahtuisi, jos nämä tiedot vuotaisivat?” sekä ”voiko tätä tietoa yhdistellä muuhun tietoon niin, että se muodostaa riskin?”.

Mikäli harkitsemme jonkin tietyn tekoälyteknologian, -ratkaisun, -sovelluksen tai -alustan käyttöä, on tällaisen käyttö lähtökohtaisesti sallittua silloin, jos kyseisen toteutuksen tietoturvan ja luotettavuuden taso on vähintään yhtä korkea, kun MIELI ry:n jo valmiiksi käyttämien ja hyväksymien ratkaisujen, kuten Microsoft 365 -ympäristön. Käyttämiemme tekoälyratkaisujen tulee täyttää EU GDPR:n (<https://gdpr.eu/what-is-gdpr/>) ja EU Artificial Intelligence Actin (<https://artificialintelligenceact.eu/high-level-summary/>) vaatimukset.

Aina, kun mahdollista, kiellämme käyttämiltämme tekoälyratkaisuilta sinne syöttämiemme tietojen pidempiaikaisen säilömistä organisaatiomme ulkopuolisiin tarkoituksiin sekä käytön organisaatiomme ulkopuolisiin tekoälymallien opetustarkoituksiin. Emme syötä tekoälysovelluksiin muiden omistamaa aineistoa ilman oikeuksien haltijoiden lupaa. Julkisten, jo valmiiksi verkosta vapaasti saatavien aineistojen syöttäminen tekoälyratkaisuille on ok, mikäli tälle vain on olemassa järkevä käyttökohde.

Ilmoita matalalla kynnyksellä havaitsemistasi tekoälyyn liittyvistä tietoturva- ja suojahuolista MIELI ry:n ICT-yksikköön: tuki@mieli.fi

Tekoälyyn liittyvät hankintavaltuudet

Tekoälysovelluksiin liittyvissä hankinnoissa noudatetaan MIELI ry:n yleisiä hankintaohjeistuksia. Varmista siis, että sinulla on riittävät budjetti- ja hankintavaltuudet. Ennen uuden tekoälyratkaisun käyttöönottoa on lisäksi syytä varmistaa MIELI ry:n ICT-yksiköltä, että tämä on ok: tuki@mieli.fi

Jos sinulla siis on mielessäsi järkevä käyttökohde jollekin tekoälyratkaisulle ja sinulla on tämän ratkaisun hankintaan budjettivaltuudet kustannuspaikaltasi, saa ratkaisun hankkia, kunhan siitä on ensin sisällöllisesti sovittu ICT-yksikön kanssa. Hankkivan yksikön ja ICT-yksikön tulee kummankin varmistua siitä, että hankittava AI-ratkaisu täyttää näiden tekoälylinjausten vaatimukset.

Myös MIELI ry:n alihankkijoiden tulee noudattaa näitä linjauksia, jos heiltä hankittavissa tuotteissa tai palveluissa hyödynnetään aktiivisesti tekoälyä. Näin ollen nämä MIELI ry:n tekoälylinjaukset tuleekin liittää relevanttien hankintasopimusten liitteeksi. Lisäksi nämä tekoälylinjaukset ja niiden periaatteet tulee tarvittavilta osin huomioida solmimissamme tietojenkäsittelysopimuksissa (Data Processing Agreement, DPA).

EU:n tekoälyasetus (AI Act) asettaa luokitteluvollisuuksia tekoälyjärjestelmille. Näin ollen, kun olemme hankkimassa tekoälyominaisuuksia sisältäviä ratkaisuja, tulee osana hankintaprosessia arvioida syntyvät tekoälyriskit (Minimal/low risk; Limited risk; High risk; Unacceptable risk).

Kohti tekoälystrategiaa?

Ei ole ilmeistä, että MIELI ry:llä pitäisi olla oma erillinen tekoälystrategia. Kaikkein tärkeintä on, että tekoälyn käytöllä tuetaan MIELI ry:n yleisstrategiaa sekä osasto- ja yksikkökohtaisia alastrategioita. Tekoälyn käytönkin suhteen meidän pitää kuitenkin kyetä tekemään strategisia valintoja. Olennaisia strategisia kysymyksiä ovat muun muassa seuraavat:

- Mihin käytämme tekoälyä ja mihin emme? Missä esimerkiksi loppuu tekoälyn käyttö ja alkaa ihmiskontakti asiakastyössä?
- Miten viestimme tekoälyn hyödyistä ja haitoista?
- Kuinka läpinäkyvästi viestimme siitä, kun käytämme tekoälyä jollain sovellusalueella?
- Minkälaista sisältöä tuotamme tekoälykoneita varten (hakukoneoptimointi, verkkoa läpikäyvien tekoälymallien kouluttaminen jne.)?
- Onko meillä erillistä tekoälyohjausryhmää?

Ennen pitkää pyrimme olemaan kansalaisjärjestökentän ajatusjohtajia ja suunnannäyttäjiä tekoälyn viisaassa, tehokkaassa, eettisessä ja vastuullisessa hyödyntämisessä.

Sovellusalueita tekoälyn käytölle

MIELI ry:llä tekoälyratkaisuja voi hyödyntää muun muassa seuraavilla sovellusalueilla (mukana myös esimerkkejä tekoälysovelluksista):

- Tiedon tuotanto ja analysointi: Copilot, Perplexity, Gemini, Claude, Le Chat, Lumo jne.
- Tekstin generointi (esim. hankehakemukset ja -raportit sekä viestintätekstit): Copilot, Gemini, Claude, Le Chat, Ollama, Lumo jne.
- Kielen kääntäminen: Deepl, Copilot, Gemini, Le Chat, Ollama, Lumo jne.
- Muistioiden ja pöytäkirjojen teko: Teams Premium, Otter.ai jne.
- Kuvamateriaalien tuotanto ja muokkaus (muista noudattaa viestintä- ja brändiohjeistuksiamme): Midjourney, Adobe Firefly, Stable Diffusion, Gemini, Canva, DALL·E, Clipchamp jne.
- Äänen tuotanto ja muokkaus: ElevenLabs, Native Instruments jne.
- Ääni tekstiksi: Turboscribe AI, Copilot, Gemini, Claude, Le Chat, Ollama jne.
- Kuva tekstiksi: Canva jne.
- Keskusteluapu ja koulutus: Sekasin-chat, RIKUbot jne.
- Koodin generointi: Lovable, Claude jne.
- Itse koulutetut tekoälybotit ja -agentit (esim. toimistorutiinien tehostaminen ja varainhankinta).

Microsoft Copilotin perusversio on sisäänrakennettuna Microsoft-toimisto-ohjelmistopakettiimme. Jos käytät Copilotia verkkoselaimella, varmista, että olet kirjautuneena sisään, jotta sinulla on käytössäsi Copilotin turvallisempi yritysversio.

Emme käytä seuraavia tekoälyratkaisuja:

- Kuvien ja videoiden luominen ulkoiseen käyttöön vastoin viestintä- ja brändiohjeistuksiamme (varmista viestintäyksiköltä), koska ”tekoälytauha” vahingoittaa brändiämme,
- OpenAI:n teknologioita, kuten ChatGPT:tä, emme käytä uusissa hankkeissa tai käyttökohteissa (olemassa olevaa, aktiivista ja hyödyllistä käyttöä saa jatkaa) – syynä OpenAI:n likeinen suhde Maga-liikkeeseen ja USA:n sotaministeriöön,
- Grok – syynä alustaan sisäänrakennetut eettisesti arveluttavat vinoumat sekä alustan omistajan Elon Muskin autoritaariset tendenssit,
- DeepSeek – syynä se, että kyseessä saattaa olla Kiinan valtioon liitännäinen valvontateknologia,
- AI-verkkoselaimet (esim. Comet ja Atlas), koska nämä herkästi vuotavat käyttäjien tietoja ulospäin ja
- Deep fake -ratkaisut, koska ne loukkaavat herkästi todellisten ihmisten kunniaa ja yksityisyydensuojaa.

Uusia tekoälyratkaisuja ei saa ottaa käyttöön ilman hyväksyntää.

Parhaita käytäntöjä

- Sekasin Chatin tekoälyapuri. Botti on kehitetty keskustelemaan sekä tarjoamaan tietoa ja tukea mielenterveysasioissa, mutta se ei lähtökohtaisesti korvaa ihmisen antamaa apua, vaan toimii odottaessa pääsyä juttelemaan ihmisen kanssa. Kehitteillä on myös tekoälyavustaja muun muassa koulutusten tukemiseen. MIELI ry:n tekoälybotteja kehitetään niin, että käyttäjä tietää keskustelewansa botin kanssa.
- RIKUbot, jossa voi keskustella tekoälyn kanssa lähisuhdeväkivaltaan liittyvistä asioista.
- Rikosuhripäivystyksen (RIKU) tekoälyavusteinen Tunnista ja ohjaa -työkalu, jonka avulla rikoksen uhreja kohtaavat ammattilaiset voivat arvioida asiakkaan tilannetta ja tarjota sopivia tukipalveluita.
- MIELI Vapaaehtoiskoulutuksessa on otettu käyttöön tekoälyavustaja, jonka kanssa voi harjoitella asiakaskeskusteluja siten, että botti toimii asiakkaana ja lisäksi ohessa antaa palautetta keskustelusta.
- Tekstien hiominen. Varsinkin silloin, kun sisältö ja myös tekstin ensimmäinen versio tulevat ihmiseltä, toimivat tekoälykielimalit jo hyvin tekstien hiomisessa ja ”pallottelussa” lopulliseen muotoonsa. Etenkin silloin, jos tuotettavalle tekstille on toivottavaa saada jokin tietty määrämuotoinen tyyli, muoto tai pituus, on tekoälyssä tekstin hiomisessa paljon hyötyä.

Lähtökohtaisesti asiantuntijan itse tulisi kuitenkin tuottaa ja tarkistaa tekstin ensimmäinen ja viimeinen versio.

- Dokumentti- ja lomakepohjien luominen. Tekoälymalleilta saa jo nykyisin hyvin apua esimerkiksi erilaisten dokumenttirunkojen luomiseen. Varsinkin, jos kyseessä on sillä tavalla määrämuotoinen dokumenttityyppi, kuten sopimus tai lomake, että siihen löytyy paljon hyviä esimerkkejä verkosta.
- Vieraskielisten tekstien kääntäminen sekä tuottaminen. Varmista kuitenkin aina, että tekstien asiayhteydet, tyylit ja merkityssisällöt säilyvät mahdollisimman hyvin myös käännöksiä tehdessäsi. Tarkista aina tuotetut sisällöt itse ja kannalta vastuuta.
- Tekoälyn käyttäminen ideointityökaluna ja ”sparrailuun”. Esimerkiksi silloin, jos jää ikään kuin jumiin jossain ideointiprosessissa (”tyhjän paperin kammo”) tai haluaa herätellä uudenlaisia näkökulmia käsiteltävään aiheeseen. Ensimmäisessä tällainen sparrailu kannattaa käydä ihmiskollegojen kanssa, mutta aina tämä ei ole halutussa aikataulussa mahdollista. MIELI ry:n asiantuntija käyttää tässäkin tapauksessa aina lopulta itse täyden vastuun tuottamastaan informaation sisällöstä.
- Vinkkien haku ja vertailujen teko. Tekoälysovellukset toimivat jo tehokkaampina hakukoneina ja niiden avulla on mahdollista saada haettua selkeitä täsmävinkkejä, ohjeita ja suosituksia sekä erilaisia vertailuja. Esimerkiksi ostojen ja hankintojen suunnittelussa tekoälystä on potentiaalisesti paljon hyötyä. Myös lomakkeiden ja hakemusten täyttämässä, varsinkin meille vieraammassa ulkomaisessa kontekstissa, tekoälystä voi olla suurta apua.
- Teams-kokousten muistioiden tekeminen. Parhaiten tämä onnistuu, kun kaikki kokouksen osallistujat ovat Teamsissä. Lisäksi tulee varmistua, että kokouksessa käsitellään vain sellaisia asioita, joita uskaltaa antaa Teamsin tekoälyavustajan prosessoitaviksi. Tässä järkevä työprosessi voi olla esimerkiksi sellainen, jossa ensin litteroidaan kokous Teamsin työkaluilla ja tämän jälkeen litterointi siirretään halutulle muistio- tai pöytäkirjapohjalle toisen AI-alustan avulla.
- Taulukkolaskentaohjelmien kaava-apuri. Tekoälymalleista on jo paljon apua, kun pitää kehittää kaavoja taulukkolaskentaohjelmissä olevien tietoaineistojen työstämiseksi. Tällöinkin kaavojen antamat tulokset tulee kuitenkin testata, jotta niiden oikeellisuudesta voi varmistua.
- Videoiden ja kuvien editointi. Varsinkin silloin, kun pohjamateriaalin on luonut ja lopputuloksesta vastaa ihminen, tuovat tekoälytyökalut rutkasti tehoa videoiden ja kuvien editointiin. Lisäksi on hyvä tiedostaa, että jo ennen nykyistä tekoälybuumia edistyneimmissä video- ja kuvamuokkausohjelmissä on ollut monimutkaista tekoälyksi miellettyä algoritmisyötä sisäänrakennettuna.

Varoittavia esimerkkejä

- Maineen ja informaation laadun heikentyminen luomalla niin sanottua tekoälytauhua (AI slop) generatiivisen tekoälyn sovelluksilla. Huolimattomasta tekoälyn käytöstä, kuten selvästi tekoälyn luomista huonolaatuisista kuvista tai heikkolaatuisesta tekoälytekstistä, jää yleensä kiinni.

- Tiedon jäsentely ja informaation tuottaminen huonoin promptein (prompti = syöte tai kehoite, jonka perusteella tekoäly tuottaa jonkin operaation). Varsinkin kielimallien ilmaisversiot saattavat epäonnistua niinkin yksinkertaisessa tehtävässä kuin suuren nimiaineiston järjestäminen aakkosjärjestykseen. Jos kielimallille ei anna riittävästi tarkentavia ohjeita, ei siltä välttämättä saa mielekkäitä ja oikeasuuntaisia tiivistelmiä tai analyysejä tutkittavasta aineistosta, kuten esimerkiksi haastattelumateriaalista tai taulukkomateriaalista. Tekoälymallit myös hallusinoivat edelleen usein eli antavat tulokseksi ”puutaheinää” – usein hyvin uskottavankin kuuloista, mutta sisällöltään virheellistä. Monilla tekoälysovelluksilla on myös taipumuksia pyrkiä miellyttämään keskustelukumppaniaan liikaa.
- Tekoälybotti on saattanut liittyä verkkokokoukseen pyytämättä ja yllätyksenä. Joskus organisaatiomme ulkopuolisten osallistujien mukana keskusteluun saattaa liittyä mukaan myös jokin tekoälysovellus, joka rupeaa tallentamaan keskustelua. Lähtökohtaisesti tällaisille tekoälyboteille ei pidä antaa lupaa liittyä kokouksiin, elleivät ne ole MIELI ry:n erikseen hyväksymiä tekoälyapureita. Kokouksiin jo liittyneet, luvattomat tekoälybotit tulee myös poistaa keskusteluista.
- Laiska oman ajattelun ulkoistaminen tekoälylle. Monesti sisällön ja tiedon tuottamisen prosesseissa tärkeintä ei ole pelkästään helppous ja nopeus, sillä erittäin merkittävää arvoa on myös sillä, miten (vaivalloisetkin) tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen prosessit kehittävät henkilön omaa ajattelua ja syväosaamista. Liian herkästi tekoälyn tarjoamiin vastauksiin turvautuvat ovat vaarassa pinnallistaa omaa ajatteluaan ja heikentää näin kykyään hahmottaa monimutkaisia ilmiöitä ja systeemejä. Osin tästä samasta syystä myöskään suoraan ihmisten auttamisen parissa työskentelevät henkilöt, kuten kriisityöntekijät, eivät saa ”leikkaa-liimaa-menetelmällä” ulkoistaa ajatteluaan ja auttamistaan tekoälysovelluksille, vaan autettaville ja tuettaville tulee olla aidosti läsnä asiantuntijana.

Kysymysmerkkejä

- Tekoälykielimallien yleisversioiden käyttäminen keskustelukumppanina tai avun ja neuvojen tarjoajana. Parhaimmassa tapauksessa tällaista ratkaisua käyttänyt henkilö on voinut saada aitoa apua mieltään askarruttaneisiin kysymyksiin. Huonoimmassa tapauksessa ihmisen ja koneen välille on kuitenkin syntynyt haitallinen pseudoterapiasuhde, jossa henkilö on saanut tekoälyltä jopa vaarallista vahvistusta ajatuksilleen tai muuten huonoja neuvoja. Monet tekoälymallien tarjoamista vastauksista ovat olleet jopa lainvastaisia. Meillä on tästä myös varoittavia esimerkkejä omasta tekoälybottitestauksestamme. Haluamme kuitenkin kehittää vastuullisia keskustelu- ja koulutusapureita jatkossakin.
- Tekoälymallien hyödyntäminen suurten teksti- tai puhemuotoisten avovastausaineistojen sekä muiden tietomassojen analysointiin ja ryhmittelyyn sekä esittämiseen ja tiivistämiseen. Tästä on rohkaisevia alustavia kokemuksia, mutta miten hyvin ja luotettavasti tekoäly analysoi tietoaaineistoja suhteessa asiantuntijajaimiseen? Entä missä muodossa tekoälymalleille uskaltaa syöttää organisaatiomme dataa ja miten voimme varmistua siitä, mihin tämä data päättyy?

- Tekoälystä, AI-boteista ja AI-agenteista olisi potentiaalisesti suuri apu toisteisessa tieto- ja toimistotyössä, kuten sähköpostien ja kalenterivarausten käsittelyssä sekä toistuvien tehtävien, kuten määrämuotoisten raporttien tuottamisessa. Tällaisessa käyttötapauksessa tekoälymallille pitäisi kuitenkin antaa hyvin laaja pääsy organisaation tietoihin ja järjestelmiin. Onko olemassa sellaisia tekoälyratkaisuja, joille tällaisen pääsyn uskaltaisi antaa?

Tekoälyhankkeita ja -verkostoja

MIELI ry on mukana muun muassa seuraavissa tekoälyhankkeissa ja -verkostoissa:

- Illusian ja Sekasin-kollektiivi: <https://mieli.fi/uutiset/sekasin-chat-hakee-tekoalysta-ratkaisuja-nuorten-mielenterveyskriisiin/>
- SaavutaÄly-hanke: <https://saavuta-aly.laurea.fi/>
- AI-askelia – kestäviä tekoälytekoja työpaikoilla -hanke: <https://tieke.fi/hankkeet/kestavia-tekoalytekoja-tyopaikoilla/>
- Kestävää ja inhimillistä työelämää tekoälyllä (KITT) -hanke: <https://valo-valmennus.fi/kehittamistoiminta/aktiiviset/kitt-hanke-kestavaa-ja-inhimillista-tyoelamaa-tekoalylla/>
- SOTE-tekoälyn ekosysteemi: <https://digifinland.fi/sote-tekoalyn-ekosysteemi/>
- Tekoälyn käyttöä hankehakemuksissa tutkiva Aalto-yliopiston gradututkimus.

Tekoälylinjausten jatkuva päivittäminen

Onko sinulla ajatuksia näiden tekoälylinjausten päivittämiseksi? Entä onko sinulla kokemuksia tekoälyyn liittyvistä onnistumisista tai epäonnistumisista? Kerro näistä MIELI ry:n ICT-, kiinteistö- ja liiketoimintajohtaja Ville Pelliselle: ville.pellinen@mieli.fi, 0406656605.

Kaikkein parhaiten toimivat päivitysehdotukset, joissa esitetään suoria muokkauksia tähän dokumenttiin. MIELI ry:n tekoälyasioista vastaava johtaja voi tehdä vähäisemmät päivitykset järjestön tekoälylinjauksiin omalla päätöksellään. Suuremmat linjanvedot hyväksytetään MIELI ry:n johtoryhmällä.

Kehitetään MIELI ry:n tekoälylinjauksia ja -osaamista yhdessä!

Muita hyödyllisiä lähteitä ja aineistoja

Suosittellemme kaikkia perehtymään tekoälyn perusteisiin avoimen Elements of AI -verkkokurssin avulla: <https://www.elementsofai.com/fi>

Mielessään olevan AI-sovellusalueen yhteensopivuutta EU AI Actin kanssa voi sparrailla Tampereen yliopistossa kehitetyn ChatGPT-pohjaisen työkalun kanssa ("*Navigating Compliance 2.0: SME EU AI Act Assistant*"): <https://chatgpt.com/g/g-6808ca561c9c8191a33adae31d10749f-navigating-compliance-2-0-sme-eu-ai-act-assistant>

Suosittellemme myös tutustumaan Digi- ja väestötietoviraston tekoälyä käsitteleviin *VAHTI* hyvät käytännöt -tukimateriaaleihin:

https://dvv.fi/documents/16079645/110183105/Teko%C3%A4lyn_hy%C3%B6dynt%C3%A4misen_huoneentaulut_tarkistuslistat.pdf/7ba4cd8d-866c-b658-4540-d846d774c324/Teko%C3%A4lyn_hy%C3%B6dynt%C3%A4misen_huoneentaulut_tarkistuslistat.pdf?t=1718195915661

Sitra on julkaissut selvityksen "*Demokraattinen tekoäly Suomessa*":

<https://www.sitra.fi/julkaisut/demokraattinen-tekoaly-suomessa/>

Samoin Kelan tekoälyrekisteri ja vastuullisen tekoälyn käytön periaatteet kannattaa käydä läpi:

<https://www.kela.fi/tekoalyrekisteri>

Olemme mukana Työterveyslaitoksen, Tieken, Laurean ja KAMK:n koordinoimassa AI-askelia hankkeessa, jonka aineistoihin pääset tutustumaan alla olevien linkkien kautta:

- <https://www.ttl.fi/kestavia-tekoalytekoja-tyopaikoilla-ai-askelia>
- <https://tieke.fi/hankkeet/kestavia-tekoalytekoja-tyopaikoilla/>

Tekoälytyökaluja eri käyttökohteisiin voi etsiä sivustolta "There's an AI for that":

<https://theresanaiforthat.com/>

Eurooppalaisia vaihtoehtoja erilaisiin digipalveluihin ja -tuotteisiin voi etsiä sivustolta "European alternatives": <https://european-alternatives.eu/>

